

GATS

HİZMET TİCARETİ GENEL ANLAŞMASI

"DAHA ÇOK SEKTÖRDE DAHA FAZLA LİBERALİZASYON İÇİN ULUSLARARASI PAZARLIK"

Küreselleşme, başlangıç tarihini 1980 diye koyarsak, yirmi yılı tamamladığında "elle tutulamayan soyut bir süreç" olmaktan çıkmış, kendi hukuksal belgelerini ve yönetici kurumlarını yaratan kaskatı bir "olgu" haline gelmiştir.

- Bu olgunun yaratıcısı ve sahibi *ulus-aşırı şirketlerdir*. Bunların hareketi *küresel mali sermaye* öncülüğünde gerçekleşmektedir.
- Hukuksal şemsiye mal ticaretini liberalize eden *GATT* ve hizmetler ticaretini liberalize eden *GATS* anlaşmalarıdır.
- Kurumsal örgütleyici *Dünya Ticaret Örgütü*'dür. Onun gözettiği hedefler az gelişmiş ülkeler genelinde IMF ile Dünya Bankası eliyle kovalanmaktadır. Kurumsal yapı içinde Birleşmiş Milletler'e, hedeflere meşruiyet kazandırma rolü verilmiştir.
- Bu olgunun tek tek ülkeler için belirlediği politikalar (1) özelleştirme, (2) yerelleştirme, (3) ulusal/sosyal devleti "governance devleti"ne dönüştürme politikalarıdır.
- Governance (yönetişim) devleti, "bürokrasi + sermaye + sivil toplum örgütü" üçlüsünden oluşan iktidarın "kurul tipi yapılar" biçiminde kullanılabildiği yeni tip kapitalist devlet öngörüsüdür. Az gelişmiş ülkelerde devletler, bu yapı ile ulusal/sosyal karakterlerinden soyularak küresel sermayenin uç beyliklerine dönüştürülmeye çalışılmaktadır.

Günümüzde tüm yönleri ile belirmiş olan bu boyutlar içinde GATS (Hizmet Ticareti Genel Anlaşması), tüm bu boyutları kesen yapısı ile dikkat çekmektedir.

GATS, kamu hizmeti olarak devletler tarafından yürütülen her hizmet alanına müdahale ederek bunların kamu sektöründen özel sektöre devredilmesini sağlamakta; aynı anda da bu alanlarda yabancı sermayenin hiçbir kısıtlama olmaksızın faaliyet göstermesini güvence altına almaktadır. Böylece tüm toplumlar için "devletin rolü ve işlevi"ni kendiliğinden ve doğrudan yeniden tanımlamakta; governance tipi iktidar yapısının zeminini hazırlamaktadır.

GATS işlemleri Türkiye'de Hazine Müsteşarlığı'nın Banka ve Kambiyo Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Bu birimin Genel Müdürü GATS olgusunu şöyle sunmaktadır:

"2000 yılında hizmet ticareti ile ilgili uluslararası müzakerelerin yeni roundu başlayacak, daha çok sektörde daha fazla liberalizasyon için uluslararası pazarlıkta, hedef ülkelerin pazarlarına yönelik hizmet ihracatımızı engelleyen, yavaşlatan ülke mevzuat ve uygulamalarının tesbit edilerek, bunların kaldırılması talep edilecektir.

Elbette bu yöntem, Türkiye'nin ticari ilişkide olduğu ülkeler tarafından Türkiye için de kullanılacaktır. Müzakereler karşılıklılık ilkesi çerçevesinde yapılacağından, hizmet sunucusu olan gerçek ve tüzel kişilerin bilgi donanımlarının üst seviyede olması edilgen olmayı önleyecek, dolayısıyla başarı sağlanabilecektir. Yeni bir yüzyıla girerken, bilgisayar destekli telekomünikasyon alt yapısının fiziki sınırları etkisizleştirdiği de göz önüne alındığında, herhangi bir Türk girişimcinin kendi sektörünü uluslararası liberalizasyondan ayrı tutmayı, kapalı kalmayı ve kendi kendine küçülerek yok olmayı isteyebileceği düşünülemeyeceği gibi gelecek yüzyılın böyle bir düşünce için zaman bırakmayacağı ve fırsat vermeyeceği bilinmektedir. "

Genel Müdürlüğün sunuş yazısı, GATS çalışmalarını "Türk girişimcisinin" sorunu sayması bakımından önemlidir. Oysa GATS, asıl ve öncelikli olarak kamu sektörü, kamu yönetimi ve "hizmetler sektörü"nü ana tüketicisi ve ana finansörü olan yurttaşlar için önemlidir. Çünkü GATS, yerli - yabancı özel sektör şirketlere sunduğu yeni fırsatları, bugüne dek kamu hizmeti olarak görülen ve devletin "sosyal devlet" özelliği kazanmasını sağlayan alanların ortadan kaldırılması ile yaratmaktadır. Bu operasyon dünyanın her köşesinde yurttaşlık haklarının gasp edilmesiyle ve emekçilerin müzakere dışına itilmesiyle yürütülmektedir. Böylece halkların geleceklerini belirleme ve kendi kaderlerini tayin haklarına el koyulmakta, gelecek onların iradesi dışında şekillendirilmektedir. Her yönü ile toplumsal ve siyasal sonuçlar yaratan bu anlaşmanın "teknik" ve "özel sektör ile ilgili" bir anlaşma gibi sunulması, üzerinde durulması gereken bir elçabukluğudur.

GATT (Ticaret ve Tarifeler Genel Anlaşması): 1947 yılında 23 ülke tarafından imzalanmış ve 1948 yılında yürürlüğe girmiş bir uluslararası anlaşmadır. Anlaşma, ülkeler arasında ticareti yapılan mallar ile ilgilidir. Mal ticaretinde ülkelerin uyguladıkları kısıtlamaları kaldırmak ve mal ticaretini serbestleştirmek amaçlıdır. Kapsamı, çeşitli görüşme turlarıyla sürekli olarak genişlemiştir. Anlaşmaya imza koyan devlet sayısı 23'den 140'a yükselmiş, ticareti serbestleştirilen mal sayısı sürekli olarak artmıştır. GATT, Eylül 1986 - Aralık 1993 tarihlerinde yapılan "Uruguay Görüşmeleri" ile en kapsamlı haline ulaşmıştır.

Uruguay Round - Nihai Senet: GATT çerçevesinde mal ticaretinde daha fazla serbestleşme görüşmeleri, 15 Nisan 1994 tarihinde Fas'ın Marakeş kentinde imzalanan bir "Nihai Senet" ile tamamlanmıştır. Nihai Senet, GATT dışında sonuçlar yaratmıştır. Nihai Senet 1 Ocak 1995'de yürürlüğe girdiğinde kurucu üyelerden biri de Türkiye'dir ve TBMM Nihai Senet'i çok kısa bir süre içinde 25 Şubat 1995'te onaylamıştır.¹

Nihai Senet ile (1) Dünya Ticaret Örgütü kurulmuştur. (2) GATT'ın mal ticaretinde güttüğü serbestleştirme hedeflerini hizmet ticaretine yaygınlaştıran yeni bir anlaşma olan GATS doğmuştur.

Dünya Ticaret Örgütü: Uluslararası mal ve hizmet ticaretine ilişkin küresel politika ve kararların alınması, bunların uygulanması, uygulamaların denetlenmesi, 1995 yılından bu yana, Dünya Ticaret Örgütü adı verilen yeni bir örgüt eliyle yürütülmektedir. Anlaşmalara ilişkin görüşmeler, beş yıl sonra 2000 yılından itibaren başlatılmış bulunmaktadır; süreç bu örgüt tarafından yönetilmektedir. Bu örgütün devletler ile ilişkileri, 1947 GATT döneminde IMF - üye devletler ilişkisinde kullanılan formülasyon temel alınarak kurulmuştur. DTÖ Genel Müdürü'nün, global politikaların geliştirilmesinde IMF ve Dünya Bankası başkanları ile birlikte çalışması öngörülmüş durumdadır.

GATS -Hizmet Ticareti Genel Anlaşması: Bu anlaşma bir "çok taraflı anlaşma"dır. Konusu, hizmet ticaretinin serbestleştirilmesi, ülkelerin hizmet sektörlerini küresel ticarete engelsiz biçimde açmalarının sağlanmasıdır. GATS, hizmet ticaretinde ikili anlaşmalar yürüten serbestleştirme sürecini çok taraflı bir anlaşmaya konu eden ilk metindir. Anlaşmaya imza koyan devletler, sektörler itibariyle hangi hizmetleri serbestleştireceklerini liste halinde açıklamakla yükümlüdürler. Anlaşmanın yürürlüğü "Taahhüt Listeleri" adı verilen bu listeler aracılığıyla sağlanmaktadır. GATS'a taraf ülkeler, belirlenen 12 sektörde kendi ülkelerinde yabancı yatırımcı - tüccar için ne tür ve ne kadar kısıtlama uyguladıklarını (liberalizasyon düzeylerini) ilan etmektedirler. Bu bir kez yapıldığında, listede yer alan herhangi bir serbestliği ortadan kaldıracak bir düzenleme yapıl-

¹ GATS anlaşması şuradan bulunabilir: Resmi Gazete: 25 Şubat 1995, sayı 22213 mük.

mayacaktır. İmzacı bir devlet, serbestleştirdiğini ilan ettiği bir hizmete sonradan kısıtlama koymak isterse, bunu ancak bundan zarar görecektir diğer üyelere tazminat ödeyerek yapabilecektir. GATS'ı imza eden devlet, bu imza ile birlikte, Dünya Ticaret Örgütü'nün uzlaşmazlık çözme - tahkim yetkilerini kendiliğinden kabul etmiş olmaktadır.

SEKTÖRLER

1. Mesleki Hizmetler (Business Services)
2. Haberleşme Hizmetleri (Communication Services)
3. Mühendislik Hizmetleri (Construction and Related Engineering Services)
4. Dağıtım Hizmetleri (Distribution Services)
5. Eğitim Hizmetleri (Educational Services)
6. Çevre Hizmetleri (Environmental Services)
7. Mali Hizmetler (Financial Services)
8. Sağlık Hizmetleri (Health Related and Social Services)
9. Turizm Hizmetleri (Tourism and Travel Related Services)
10. Eğlence, Kültür ve Spor Hizmetleri (Recreational, Cultural and Sporting Services)

Her sektör başlığı, ayrıca alt başlıklar halinde sınıflandırılmıştır. Örneğin "Mesleki Hizmetler" başlığı altındaki alt bölümler şöyledir:

Mesleki Hizmetler (Business Services)

1. Uzmanlık Gerektiren Hizmetler (Professional Services)
2. Bilgisayar Hizmetleri (Computer and Related Services)
3. AR-GE Hizmetleri (Research and Development Services)
4. Emlak Hizmetleri (Real Estate Services)
5. Kiralama Hizmetleri (Rental/Leasing Services without Operators)
6. Diğer Hizmetler (Other Business Services)

Türkiye 3, 4, 5. Maddelerde herhangi bir taahhütte bulunmamıştır.

Çevre Hizmetleri, liberalizasyona konu edilen 12 sektörden biridir. Çevre Hizmetleri sektörünün alt başlıkları itibarıyla tanımlanması, GATS görüşmelerinin başlıca gündem maddelerinden biridir. Şimdiki durumda bu sektör (1) kanali-

zasyon, (2) çöp ve (3) sağlıkla ilgili benzeri hizmetler, (4) diğer olmak üzere dört alt başlıktan oluşmaktadır. Ancak Avrupa Birliği'nin önerisi, sektöre su ve atıksu, toprak kullanımı, gürültü gibi alt başlıkların eklenmesi yönündedir. 2001 yılı görüşmeleri bu öneri çerçevesinde sürdürülmektedir.

Türkiye, çevre hizmetleri sektöründe "diğer" alt başlığı dışında diğer üç alt başlıkta son derece yüksek bir serbestleşme iradesi sergilemiş durumdadır. Bu alanlarda yalnızca sınırötesi ticareti kapalı tutmuş, yabancıların şirket kurmaları ve gerçek kişilerin faaliyet göstermelerine sektöre özgü olarak hiçbir sınırlama getirmeyeceğini ilan etmiştir. Asgari 50.000 dolar sermaye getiren her yabancı bu sektörde şirket kurarak ticari faaliyette bulunabilir.

Sektör-Alt Sektör		Pazara Giriş Sınırlaması	Milli Muamele Koşulları
6. ÇEVRE HİZMETLERİ			
A. Kanalizasyon Hizmetleri (9401)	1	Kapalı	Kapalı
	2	Kısıtlama yok	Kısıtlama yok
	3	Kısıtlama yok	Kısıtlama yok
	4	Kısıtlama yok	Kısıtlama yok
B. Çöplerin kaldırılması Hizmetleri (9402)	1	Kapalı	Kapalı
	2	Kısıtlama yok	Kısıtlama yok
	3	Kısıtlama yok	Kısıtlama yok
	4	Kısıtlama yok	Kısıtlama yok
C. Sağlıkla ilgili ve benzeri hizmetler	1	Kapalı	Kapalı
	2	Kısıtlama yok	Kısıtlama yok
	3	Kısıtlama yok	Kısıtlama yok
	4	Kısıtlama yok	Kısıtlama yok

Kaynak: www.hazine.gov.tr, Haziran 2001. Tabloda yer alan (1) numaralı ölçüt, bu alanda sınırötesi ticaretin yapılıp yapılamayacağını; (2) numaralı ölçüt TC yurttaşlarının bu hizmetleri yurtdışına çıkarak almaları bakımından kısıtlama olup olmadığını; (3) numaralı ölçüt yabancıların şirket gibi bir ticari varlık kurarak etkinlik gösterip gösteremeyeceklerini; (4) numaralı ölçüt bu sektörde yabancıların istihdam edilip edilemeyeceklerini göstermektedir. *Pazara Giriş Sınırlaması*, yabancı şirket ya da kişilerin Türkiye pazarına girip giremeyeceğini, girecekse hangi koşullarda girebileceğini ortaya koymak amaçlıdır; *Milli Muamele Koşulları* ise Türkiye'ye girişine izin verilen yabancı şirket yada kişilerin Türkiye Cumhuriyeti uyruğundaki şirket ve kişilerin sahip oldukları haklara sahip olup olmadıklarını göstermektedir.

GATS sistemi, sürekli görüşme turları ile alanını genişleten bir sistemdir. Bu görüşmelerde inisiyatif açıkça gelişmiş ülkelerin elindedir. Her yeni serbestleştirme, bir kamu hizmetinin daha özelleştirilmesine ve yabancılaştırılmasına, küresel dev tekellerin eline geçmesine yol açmaktadır. Diğer azgelişmiş ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de kamuoyuna kapalı sürdürülen bu yoğun faaliyet, dünya genelinde protestolara yol açmış, ancak Türkiye halkının görüş ve ilgi alanına henüz bir türlü gelememiştir.

Uluslararası Küreselleşme Karşıtları Koalisyonu, 2001 yılı başlarında GATS sistemini değerlendiren ve bu sisteme neden karşı çıkılmasını açıklayan bir bildiri yayınlamıştır. Bildiri, GATS rejiminin içeriğini ve boyutlarını doyurucu bir biçimde ortaya koymaktadır. Bildiri metni aşağıdaki gibidir:

"GATS SALDIRISI DERHAL DURDURULMAK ZORUNDA"

Adil ticaret ve yatırım kuralları üzerinden demokrasi mücadelesi veren demokratik kitle örgütleri olarak bizler, Seattle öncesi, sırası ve sonrasında halklar tarafından dile getirilen hayati önemdeki endişelerin DTÖ, DTÖ'ne üye Hükümetler ve bunlarla sıkı işbirliği içinde olan şirketler tarafından tamamen yok sayılmasını şiddetle kınıyor ve reddediyoruz. DTÖ'nün sınır ötesi hizmet ticareti ile ilgili küresel düzenlemeleri genişletmeyi hedef alan ve anlaşmaya dönüşmesi halinde ulusötesi hizmet tacirlerine yeni muazzam hak ve yetkiler bahşedip, dünya halklarının yaşamını cehenneme çevirecek müzakereleri henüz yeni başladığında Seattle caddelerindeki biber gazı ve duman kokusu henüz kaybolmamıştı. Bu müzakereler, Hükümetlerin kendi yurttaşlarının temel hizmetlere ve sosyal haklara engelsizce ulaşmasını sağlayacak yetkilerini kısıtlarken, kamu yararı ve demokrasi kavramlarının dünya çapında büyük yara almasına yol açacak önem ve içeriktedir.

Şubat 2000 tarihinde başlayan bu uzun erimli müzakerelerle DTÖ'nün GATS rejiminin kapsamının genişletilmesi ve ülkelerin Hükümetlerinin demokratik yönetim mekanizmaları içersindeki gücünün küresel sermayenin en üst kurulu olarak DTÖ'ne teslim edilmesi hedeflenmektedir. Bunun da ötesinde, GATS 2000 müzakereleri, ulusötesi şirketlerle bu kirli yapıların lobi makinelerinin öncülüğünde kapalı kapılar ardında yürütülmektedir.

DTÖ'nün mevcut GATS rejimi, ilk kez 1994 yılında oluşturulmuş ve kendi içinde zaten son derece kapsamlı ve uzun erimli bir anlaşmalar bütünüdür. Halihazırda geliştirilmekte olan kurallar, hizmet sektöründeki ticari rekabet ve uluslararası hizmet ticareti önündeki kalan son idari engellerin de aşamalı olarak kaldırılması amacıyla dizayn edilmektedir. GATS, akla gelebilecek her türlü hizmet alanını kapsamaktadır. Bunlar içersinde, doğayı, kültürü, ulusal kaynakları, içme suyunu, sağlığı, eğitimi, sosyal güvenliği, ulaşım hizmetlerini, posta hizmetlerini ve tüm belediye hizmetlerini toplumlar aleyhine değiştirecek yüzlerce düzenleme bulunmaktadır. Bu bağlamda GATS, emek yasalarından tüketici haklarına kadar hizmet ticaretini engelleyen ya da kısıtlayan tüm idari düzenlemelerin kaldırılmasını, devlet yardımları, lisans ve kalite standartları, piyasaya giriş ve çıkışları dünya sermayesinin çıkarlarına uygun olarak yeniden düzenlenmesini öngörmektedir.

GATS hükümleri halihazırda yabancı sermaye, bir hizmetin sınır ötesi ticareti, internet üzerinden ticaret ve uluslararası seyahatler de dahil olmak koşuluyla

bir hizmetin üretimi ya da tesliminin tüm biçimlerine uygulanabilmektedir. Bunun da ötesinde GATS anlaşmaları hem yukarıdan-aşağıya (top-down approach) yani dışında hiç bir şey bırakmaksızın her şeyi kapsayan ve hem de aşağıdan-yukarıya (bottom-up approach) yani Hükümetlerin özel olarak taahhütte bulundukları tek tek sektörler ve hükümleri kapsayan melez bir yapıya sahiptir. Bu ise, mevcut hükümlerin bazıları tüm sektörlerle uygulanabilirken, diğer bazı hükümlerin uygulamasının üzerinde mutabık kalınan çerçeve ile sınırlı olabileceğidir.

Dünya Ticaret Örgütü içersinde halen müzakere edilmekte olan yeni GATS hükümleri, aşağıda sayılan adımlarla, kamu hizmetlerinin şirketlerin tekeline geçmesine yardımcı olmak amacıyla dizayn edilmektedir:

- 1) Hükümetlerin hükümet etme gücü üzerine getirilecek yeni ve daha sert kısıtlamalar üzerinden, doğa, sağlık, tüketici koruması ve kamu yararına olarak tanımlanan diğer standartların Hükümetlerce kamu yararı gözetilerek uygulanmasının önüne geçebilmek için GATS'ın iç düzenlemelere ilişkin VI. Maddesinin kapsam ve uygulama alanının genişletilmesi. Öneri olarak müzakerelere getirilenler arasında, Hükümetlerden, ülke yasalarının bazılarının - söz konusu ülkenin finansal, sosyal, teknik veya diğer alanlardaki özgün konumuna hiç bakılmaksızın- öngörülenden daha fazla bir yük getirmediğini gösteren bir ispat yükümlülüğünü üstlenmeleri talebi bile bulunmakta.
- 2) Hükümet fonlarının kamu yararına, belediye hizmetlerine ve sosyal programlara kullanılması erki GATS ile kısıtlanıyor. DTÖ'nün "ulusal muamele hükmü" nün hem Hükümet satın almalarında ve hem de devlet yardımları ve destekleme programlarında uygulanması sağlanarak Hükümetlerin kamu hizmetleri için ayrılan ödenekleri doğrudan yabancı kökenli hizmet ticareti şirketlerine aktarması sağlanmaya çalışılıyor.
- 3) Hükümetler, yabancı hizmet tacirlerinin kendi pazarlarına girişinde - çevre, sosyal boyut, niteliksel ya da niceliksel özelliklere bakılmaksızın - sınırsız ve koşulsuz uygulamalar yapmaya zorlanıyor.
- 4) Yeni DTÖ hükümleri üzerinden dünya sermayesinin hizmet yatırımı yaptığı farklı ülkelerde sorunsuzca varlığını sürdürebilmesi adına ve başta üçüncü dünya ülkeleri fakat genelde tüm dünyada eğitim, sağlık ve su hizmetleri de dahil olmak üzere iç pazardaki tüm sektörlerle garantili giriş yapma hakkı dünya çapında vergisiz internet ticareti hedefiyle daha şiddetlendirilmek isteniyor.

Yeni GATS rejiminden çıkarı olan kurumsal hizmet sağlayıcıları ya da başka bir deyişle şirketleşmiş hizmet tacirleri, ticari varlıklarını küresel anlamda büyütme ve kamu hizmetlerini tüm dünyada özel piyasalara çevirme konusunda son derece kararlı görünmektedirler. Yeni küresel ekonominin en hızlı büyüyen sektörü tek başına hizmet sektörü değildir, bunun yanı sıra tüm hizmetlere en karlı

şeklini veren su, eğitim ve sağlık gibi temel hizmetleri unutmamak gerekir. Sağlık sektörünün dünya çapında 3.5 trilyon \$, eğitim hizmetlerinin 2 trilyon \$ ve su hizmetlerinin ise 1 trilyon \$ civarında pazarlar olduğu bilinmektedir. Dünyanın en büyük kar-amaçlı hastaneler zinciri, Amerikan orijinli HCA/Columbia şirketinin yönetim kurulu başkanı sağlık alanının hava yolu ulaşımı ticareti ya da sıhhi yatak üretimi şirketlerinden farklı bir ticaret olmadığı konusunda yeminler ederek Amerika'da kalan son kamu hastanelerini de yıkmayı, yok etmeyi amaçlamaktadır. Merrill Lynch ve benzeri yatırım şirketleri kamu eğitimi sisteminin önümüzdeki 10 yıl içerisinde tüm dünyada özelleştirileceği ve bu süreçte akıl almaz karların elde edileceği kehanetlerinde bulunmaktadır. Bu arada, Vivendi ve Suez Lyonnaise des Eaux of France benzeri su simsarları da Dünya Bankasıyla el ele vererek üçüncü dünya ülkelerini su hizmetlerini özelleştirmeleri için zorlamaktadır.

Ulusötesi hizmet şirketleri GATS-2000 müzakerelerini kendi çıkar ve gündemleri doğrultusunda *ABD Hizmet Tacirleri Koalisyonu ve Avrupa Hizmet Forumu* gibi güçlü lobi makinaları üzerinden yürütmektedir.

Eğer bu müzakere süreci anlaşmalarla noktalanacak olursa, şirketlerin GATS 2000 gündemi, Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve bu bildirgenin tamamlayıcı sözleşmelerinde yer alan temel hak ve özgürlüklere yönelik muazzam bir saldırı olacaktır. Yabancı orijinli ve kar amaçlı bu şirketlerin tek kazanımı Hükümet nezdindeki kamusal fonlara sorunsuz bir şekilde ulaşmakla sınırlı olmayacak, sağlık ve eğitime ilişkin norm ve standartlar da DTÖ'ne bağımlı hale getirilmiş olmaktan ötürü ciddi biçimde örselenecektir. GATS anlaşmasının yardımıyla çok uluslu, kar amaçlı şirket zincirleri DTÖ üyesi ülkelerdeki çocuk bakım ünitelerinden, sosyal güvenliğe ve hatta hapishane sistemlerine kadar engelsizce girebileceklerdir. Parklarımız, doğal yaşamımız, doğal yetişmiş ormanlarımız hepsi küresel hizmet tacirlerinin birbirleriyle yaşadıkları amansız rekabete yem edilecekler ve inşaat yapımı, atık su deşarjı, çöp toplama hizmetleri, temizlik ve bakım hizmetleri, turizm ve su gibi belediye hizmetleri de yabancı şirketlerin sınırsız ulaşabildiği alanlar içinde olacak.

Pek çok üçüncü dünya ülkesinde halkların temel haklarına yönelen bu saldırılar yeni değil. IMF ve Dünya Bankasının son 20-25 yıldan beri yapısal ayarlama programları üzerinden yoksul güney ülkelerine adeta zorla uygulattığı politikalar bu ülkelerde kamu hizmetlerinin önemli ölçüde çökmesine yol açmış ve eğitim, sağlık, su gibi temel gereksinim ve hizmetler çok uluslu şirketlerin kar hedeflerine kurban edilmiştir. Önerilen GATS 2000 hükümlerine bağlı olarak, gelişmekte olan ülkelerdeki bu temel hizmetler tamamen yok edilecek, dünya piyasaları kuzeyli ulus ötesi şirketlerin tekeline terk edilecektir. Ulusötesi Hizmet Şirketlerinin pazar payını tehlikeli boyutta arttıracak olan bu saldırı, gerek Kuzey ve gerekse Güneydeki özgürlükler ve demokrasiye göz dikmiştir. Ayrıca, DTÖ

içersinde müzakere edilen bu anlaşmalar sadece uygulanmakla kalmayacak, diğer yandan hiç bir şekilde geri dönüşlü olmayacaktır. GATS saldırısını durdurmanın zamanı gelmiştir.

Bu nedenle, bizler, Hükümetlerimizi GATS 2000 ile ilgili acilen bir moratorium ilan etmeye ve geriye kalan iki yılda da aşağıda sayılan çalışma programını izlemeye çağırıyoruz:

[a] Mevcut GATS rejiminin etkileri ile önerilen GATS 2000 hükümlerinin tüm ülkelerin yerelinde ekonomik, sosyal, hukuki, çevresel, politik alanlarda yaratacağı tahribatın tam ve doğru olarak değerlendirilmesi ve bu değerlendirmelerde emek ve yurttaşlık örgütlerinin de dahil edilmesi;

[b] Yeni küresel ekonomide, Hükümetlerin kendi yurttaşlarının temel ihtiyaçlarını sağlamadaki kamusal rolünün İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi doğrultusunda geri verilmesi;

[c] Mevcut GATS rejiminde yer alan ve yabancı Hükümetler ile şirketlere kamu yararını, hukuku, kalite standartları benzeri programları, kamu sağlığı ve ulaşımında güvenlik standartları gibi temel hakları yok sayma yetkisi tanıyan hükümlerin çıkarılması

[d] Hükümetlere, sağlık, eğitim, sosyal güvenlik, kültür, çevre, ulaşım, barınma, enerji ve su gibi temel hizmetlerin kamu tarafından yerine getirilmesi için gereksinim duydukları değişmez garantilerin verilmesi

[e] Özellikle Güneydeki Hükümetlere, evrensel yükümlülüklerini yerine getirebilmeleri için somut kaynakların sağlanması ve bu ülkelerde toplumların temel hizmetlere bir ödeme yaparak ulaşması yerine kamusal bir hizmet olarak -ücretsiz- ulaşabilmelerinin sağlanması

[f] Sınır ötesi hizmetlerle ilgili olarak geleceğe dönük programlarda, yatırım ve ticaret müzakerelerinde Hükümetlerin pozisyonlarını belirlemeleri sırasında emek ve yurttaş örgütlerinin etkin katılımını sağlayacak düzenlemelere gidilmesi

[g] Hükümetlerin çevreyi, doğayı, doğal kaynakları, sağlık ve güvenliği, yoksulluğun azaltılmasını, sosyal refahın artırılmasını sağlayacak hukuki düzenlemeler yapma hakkının garanti altına alınması ve bu düzenlemelerin dizaynına sosyal yapıların da dahil edilmesi.

Ve son olarak bizler, Hükümetlerimizi, gelişmekte olan ülkeleri kamu hizmetleri, eğitim, sağlık ve su gibi temel hizmetleri özelleştirmeleri için zorlayan IMF, Dünya Bankası ve Çok Taraflı Kalkınma Bankalarının baskılarına son vermeye çağırıyoruz."